

Sloboda vjeroispovijedi

prijedlog nastavne jedinice

POVEZANOST:

- Engleski jezik
- MPT Građanski odgoj i obrazovanje

ISHODI:

Učenik/ca

- nabraja i raspoznaje vrste pokrivanja žena,
- navodi moguće razloge za pokrivanje,
- navodi argumente „za“ i „protiv“ pokrivanja žena u javnosti,
- identificira prava koja su u sukobu u raspravi o pokrivanju žena u javnosti,
- prihvaća odluku nekih da budu pokriveni u javnosti.

TIJEK JEDINICE:

Nastavnu jedinicu započinjemo raspravom s cijelim razredom. Pitanje za raspravu: „Trebali li zabraniti pokrivanje žena na javnim mjestima?“ Učitelj raspravu moderira te na ploču ili papir zapisuje glavne argumente „za“ i „protiv“.

Nakon završene rasprave, učenicima se podijeli RADNI LIST 1: POJMOVNIK s uputom da ga svatko pročita sam za sebe.

Kad svi pročitaju POJMOVNIK, učenicima se podijeli tekst s razlozima koje žene navode za pokrivanje (RADNI LIST 2). Nakon što pročitaju tekst, potaknite ih da rasprave navedene razloge te pokraj svakoga navedu koliko im je prihvatljiv. Kada završe, grupe izvještavaju te se dopunjuje popis argumenata.

Potom se učenike podijeli u tri grupe. Svaka grupa čita jedan od slučajeva zabrane pokrivanja i označava argumente koji su navedeni u tekstu. Ponovno grupe izvještavaju te se dopunjuje popis s argumentima.

Nastavna jedinica zaključuje se tako da se utvrdi koja su prava u sukobu u ovom slučaju.

RADNI LIST 1: POJMOVNIK

Niqab

A veil covering the head and face, but not the eyes, usually worn with a loose black garment (abaya) that covers from head to feet.

Hijab

A general term meaning 'to cover' or 'veil', most commonly refers to a headscarf that covers the hair and neck, but not the face.

Burka

A veil that covers the entire body and face, with a mesh window or grille across the eyes for a woman to see out of.

Chador

A full-length cloak worn by many Iranian women, typically held closed at the front by the wearer's hands or under their arms.

Dupatta

A long scarf loosely draped across the head and shoulders, common in south Asia and often paired with matching garments.

RADNI LIST 2: ZAŠTO ŽENE IZABIRU BITI POKRIVENE?

Sarah Joseph, 38, from London. Editor of Emel, the Muslim lifestyle magazine. Wears the hijab

"I wear straightforward Western clothes with it. It was very much a feminist standpoint for me. It's saying I reject beauty fascism and aspiring to bodily perfection. I was brought up in the fashion industry, where looks were predominant and I didn't want that. I became a Muslim 21 years ago. The hijab is also religious obligation and part of a spiritual journey. You try and wear clothes which are part and parcel of your spiritual life."

Koje razloge za pokrivanje osoba navodi?

Marriam Ghaffar, 21, from Nottingham. Student. Wears the hijab and jilbab

"I've worn the hijab since I was 18, and then, through my university experience, I felt more comfortable with my image as a Muslim and I felt the need to wear the jilbab as well. It was a slow transition: it wasn't imposed on me from a young age. Society does to an extent play a role, but it was my own decision, without pressure, for my own personal development. I wasn't rebelling against anything either. I was happier as a person, and it was a mark of devotion to give to my religion."

Koje razloge za pokrivanje osoba navodi?

Ruhana Ali, 23, from Luton. Wears the burqa, which covers the entire body

"I chose to wear it to because I want to practise my faith. It was a choice in terms of identity, for me to be a Muslim, and I'm proud to wear it. I thought about it for a couple of years before I put it on. I was worried about how I'd be treated. Your hair is what makes you feel beautiful, but when you do it you are proud to cover up your beauty and be modest in accordance with the Islamic faith."

Koje razloge za pokrivanje osoba navodi?

Ayesha Ayub, 20, from Manchester. Part-time teacher. Wears the niqab, which leaves only the eyes exposed

"I started wearing it when I was 18. It brought me much closer to my God. There are different levels of covering up in Islam; the more you can do the closer you are to God. I feel much more empowered wearing the veil. When I'm speaking to people, especially of the opposite sex, they're not looking at me, or judging me by the clothes I'm wearing, but speaking to me."

Koje razloge za pokrivanje osoba navodi?

Saleha Islam, 45, from London. Head of the NSPCC's Asian Child Protection Helpline. Wears the hijab – usually a headscarf to cover the hair and shoulders – and Western clothes

"I started wearing hijab properly about 15 years ago. I've worked in social work for over 20 years and have worked with all types of people and I've learnt what's oppression and what isn't. I'm not an oppressed woman. I head a large service in the NSPCC; I'm one of the few women trustees of a mosque. Wearing the hijab is just saying 'I'm a Muslim'. It's part of my identity. I like looking smart, I like looking good. But it's modest. I'm not going to say there aren't any problems in Muslim families. I lead the Asian Child Protection Helpline in the UK and we suffer the same sorts of issues as anybody else. It took a lot of guts for me to wear the hijab. There were few Muslims who were wearing it at the time, so I had a lot of questions from my own community."

Koje razloge za pokrivanje osoba navodi?

Abeer Pharaon, 40, from Nottingham. University researcher. Wears the hijab and jilbab, a long, loose-fitting gown

"Islam thinks that we need to regulate the relationship between men and women, for society to prosper. A man shouldn't look at any woman in the street. He should lower his gaze. Covering the body helps men, and protects society from relationships outside marriage. If you expose the body of a beautiful woman in the street, a man may go home and see his wife is not as beautiful, so go and have a relationship. And, in the same way, women should not look at men."

Koje razloge za pokrivanje osoba navodi?

Primjeri preuzeti iz teksta:

The hijab debate: 'I don't want to be judged on my looks', Independent, 28.06.2009.

RADNI LIST 3: SLUČAJEVI ZABRANE POKRIVANJA

1. „U Njemačkoj je slučaj Fereshte Ludin pokrenuo pitanje pokrivanja muslimanki. Ona je 2003. godine pokrenula slučaj jer joj je odbijeno radno mjesto nastavnice u saveznoj državi Baden-Württemberg zbog toga što nije željela skinuti hidžab. Federalni ustavni sud je presudio da njemačke savezne države imaju pravo zabraniti nošenje hidžaba nastavnom osoblju i drugim uposlenicama u javnim službama, ali samo putem federalnih zakona koje u tom trenutku država Baden-Württemberg još nije usvojila, pa se Ludin mogla vratiti na posao. Vrlo brzo nakon toga savezna država je usvojila taj zakon te je, u aprilu 2004. godine, Fereshti Ludin onemogućen rad. Od tada, od šesnaest saveznih država osam usvaja slične zakone. Od tih osam, u njih pet postoje izuzeci za kršćanska i jevrejska obilježja i simbole jer se "zapadne religije smatraju bitnim elementom njemačke kulture". Time je npr. časnim sestrama dozvoljen rad u školi, dok pokrivenim muslimankama nije dozvoljen. Tokom parlamentarne rasprave oko usvajanja zakona u pokrajini Nordrhein-Westfalen jedan parlamentarac je izjavio sljedeće: "Marama je u međuvremenu postala globalni simbol islamskog fundamentalizma. Ona se može smatrati političkim simbolom islamskog fundamentalizma koji predstavlja potpunu suprotnost vrijednostima zapadnog društva kao što su samoopredjeljenje ili emancipacija žena. (...) a prema federalnom ustavnom sudu (...) to ne zavisi od motiva iz kojih nastavnica nosi maramu nego od toga kako to roditelji i učenici razumijevaju."

2. "Zanimljiv je slučaj učiteljice Lucije Dahlab, kojoj je švicarski Federalni sud u presudi naveo da njen izgled može utjecati na vjerska uvjerenja njenih učenika/ca, drugih učenika/ca ili roditelja učenika/ca, da stoga ne može raditi u školi te da je nošenje marame rodno neravnopravno. Sud u presudi navodi sljedeće: "Iako do tog trenutka nije bilo nikakvih žalbi učenika i roditelja, to ne znači da ona svojom pojavom nije utjecala na njih." U presudi se također navodi da "je teško pomiriti nošenje marame sa principom rodne ravnopravnosti". Nakon ovoga, Dahlab se obraća Evropskom sudu za ljudska prava, koji u velikoj mjeri prihvata presudu izrečenu na državnom nivou i u odluci u slučaju Dahlab protiv Švicarske kaže: "U navedenim okolnostima, nemoguće je definitivno negirati to da nošenje marame može imati određeni prozelitirajući efekat, s obzirom na to da se čini da je ista nametnuta ženi propisima iz Kur'ana, koji su, kako je to Federalni sud naveo, teško pomirljivi sa principom rodne ravnopravnosti. Time se čini teškim za pomiriti nošenje islamske marame sa porukom tolerancije, poštivanja drugih i, iznad svega, jednakošću i nediskriminacijom koje svi nastavnici u demokratskim društvima moraju prenositi svojim učenicima."

3. „Slučaj Sahin protiv Turske pokrenula je Turkinja Leyla Sahin zbog zabrane školovanja na Medicinskom fakultetu u Istanbulu. Zabrana joj je izrečena zbog nošenja hidžaba. Nakon što je izgubila slučaj na državnom turskom sudu, obratila se Evropskom sudu za ljudska prava. Između ostalog, Leyla Sahin je pred Vijećem Evropskog suda za ljudska prava navela da se njen izbor temelji na njenom vjerskom uvjerenju koje predstavlja najvažnije osnovno pravo koje joj omogućava pluralistička, liberalna demokratija. Također, da je ljudima nedvojbeno omogućeno da slobodno pristaju na granice koje sami smatraju ispravnima; da je nepravedno reći kako je nošenje islamske marame suprotno principima jednakopravnosti muškaraca i žena, s obzirom na to da sve religije imaju određeni odjevni kodeks, a sve osobe slobodno biraju da li žele ili ne žele slijediti takav kodeks. Vijeće je, međutim, zaključilo – kao i u slučaju Dahlab protiv Švicarske – da se čini kako je "teško pomiriti nošenje islamske marame sa porukom tolerancije, poštivanja drugih i, iznad svega, jednakopravnošću i nediskriminacijom" te je donijelo presudu u kojoj se navodi da nije bilo kršenja navedenih prava. U ovom slučaju, sutkinja Tulkens nije bila saglasna sa odlukom ostalih 16 sudaca Vijeća. Ona je u svom izdvojenom mišljenju, u samoj presudi, pod tačkama 11.–13., navela da "sloboda vjere znači da se svakome omogućava to pravo, bilo samom ili sa drugima, bilo javno ili privatno, pod dva uslova: da ne ugrožavaju prava i slobode drugih, i da ne narušavaju javnu bezbjednost, a u ovom slučaju ni jedan ni drugi uslov ne postoje (...). Tužiteljica, odrasla žena, studentica, rekla je – i ne postoji ništa što bi nas navelo na to da ona nije govorila istinu – da nosi maramu kao rezultat svoje slobodne volje. U odnosu na to, ne mogu da uvidim kako se principom rodne jednakopravnosti može pravdati zabrana jednoj ženi da to radi kada je, u odsustvu bilo kakvog suprotnog dokaza, vidljivo da je ona sama donijela tu odluku. Jednakopravnost i nediskriminacija su subjektivna prava koja moraju ostati pod kontrolom onih na čijem su raspolaganju."

Primjeri preuzeti iz teksta:

„Analiza utjecaja novije zabrane ženskih muslimanskih odjevnih praksi u Evropi“, Đermana Šeta, mr. religijskih studija